

[Justitsministeren]

foretages en sådan hastighedskontrol, og endelig kan man sige, at hvis man ikke ønsker at blive udtaget til en sådan kontrol, er der en klog ting, man kan gøre, nemlig at overholde de gældende hastighedsregler.

Til sidst vil jeg gerne give udtryk for, at selv om lovforslaget ikke ser ud til at blive vedtaget i den form, som jeg helst havde set, er jeg alligevel glad for, at der nu tegner sig et bredt flertal for en række ændringer. Jeg synes, det er vigtigt, at et forslag om færdselsloven, der berører et hundredetusindtal af mennesker i deres daglige færden, vedtages med en bred tilslutning, og derfor håber jeg også, at vi hermed får sat en stopper for diskussionen, forstået på den måde, at vi som sagt igennem flere år har haft forslag oppe, der så alligevel ikke kunne vedtages, med den konsekvens, at både trafikanter, politi og andre har følt en usikkerhed over for, hvad niveauet egentlig var, og det har givet anledning til mange misforståelser. Med vedtagelsen af forslaget ligger det fast.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Ændringsforslag nr. 1
forkastedes, idet 12 stemte for, 99 imod.

Ændringsforslag nr. 2
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 3
forkastedes, idet 11 stemte for, 100 imod.

Ændringsforslag nr. 4
forkastedes, idet 6 stemte for, 104 imod.

Ændringsforslag nr. 5
forkastedes uden afstemning.

§ 1 med den foretagne ændring, ændringsforslag nr. 6, om en ny affattelse af § 2, og § 2 i den nye affattelse
vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Op-hold). Det er vedtaget.

Må jeg bede om, at de medlemmer, som åbenbart nu har lyst til at forlade salen, gør det i så megen ro, og at i øvrigt også de medlemmer, som bliver her, er så rolige, at vi kan få påbegyndt den næste sag på dagsordenen.

Den sidste sag på dagsordenen var:

10) Forespørgsel nr. F 23:

Forespørgsel til finansministeren:

»Hvad kan ministeren oplyse om hensigterne med cirkulæret af 21. januar 1992 om udlicitering af statslige drifts- og anlægsopgaver?«
Af Lykketoft (S) og Mimi Jakobsen (CD).
(Forespørgslen anmeldt 27/2 92. Fremme af forespørgslen vedtaget 11/3 92).

*Begrundelse***Lykketoft (S):**

Baggrunden for denne forespørgsel er dels betænkning nr. 1227 om udlicitering i den offentlige sektor og dels det cirkulære, finansministeren har udsendt i sammenhæng med budgetvejledningen i øvrigt den 21. januar i år om udlicitering af statslige drifts- og anlægsopgaver.

Vi har haft lejlighed til at drøfte og vurdere cirkulæret under Finansudvalgets behandling af budgetvejledningen, og forespørgerne i dag har i den anledning undret sig over, at man ved udsendelse af cirkulæret vil tvinge alle statslige ministerier, styrelser og institutioner til med jævne mellemrum at udbyde en række opgaver i licitation.

Vi mener, at cirkulæret dermed lægger op til et mere ideologisk bestemt brud med den handlefrihed, som driftsledelsen i det enkelte led i den offentlige sektor efter vores opfattelse bør have til at bestemme, hvornår en udlicitering alt taget i betragtning ud fra samfunds- og driftsøkonomiske synspunkter er ønskelig. Vi mener også, at de stramme budgetter allerede nu er en tilskyndelse til så målbevidst som muligt at søge de løsninger på opgaverne, som er billigst og bedst for borgerne, men tvangsmæs-

[Lykketoft]

sig udlicitering i staten, som cirkulæret foreskriver, bryder efter vores opfattelse med ønsket om en vidtstrakt decentralisering og er vel også udtryk for en utilstrækkelig tillid til, at de offentlige virksomhedsledere er deres opgave voksne.

Besvarelse

Finansministeren (Henning Dyremose):

Jeg vil gerne takke forespørgerne, hr. Lykketoft og fru Mimi Jakobsen, for, at de med deres forespørgsel har taget initiativ til en debat i Folketinget om udbud og udlicitering af offentlige opgaver. Vi anser det fra regeringens side for gavnligt med en saglig og seriøs debat om dette vigtige emne.

I forespørgslen spørges, hvad jeg kan oplyse om hensigterne med cirkulæret af 21. januar 1992 om udlicitering af statslige drifts- og anlægsopgaver, og jeg vil da godt starte med hovedformålet med de nye statslige udbuds- og udliciteringsregler, og det er en øget anvendelse af princippet om bedst og billigst opgaveudførelse. Jeg må allerede nu advare om, at udtrykket »bedst og billigst« vil blive anvendt igen og igen i denne gennemgang af cirkulæret og dets baggrund, for det er nemlig det, det drejer sig om: bedst og billigst! Det er altså tanken, at vi med cirkulæret skal sikre en markedsprøvning og en konkurrence, der kan sikre os, at de statslige opgaver løses dér, hvor det kan gøres bedst og billigst. Dette vil bidrage til større effektivitet i den offentlige sektor, og det vil fremme samarbejdet mellem den offentlige og den private sektor.

En øget anvendelse af udbud i den offentlige sektor efter princippet om bedst og billigst opgaveudførelse er en sund og stærk udfordring for de offentlige institutioner og samtidig for virksomhederne i den private sektor. Det er en udfordring for både institutionerne og virksomhederne, fordi det er en vigtig del af princippet om bedst og billigst opgaveudførelse, at opgaven også kan vindes af den institution, som udbyder opgaven. Udfordringen består altså i, at udbudskonkurrencen kan gå begge veje. Det er nu muligt for den offentlige institution at dokumentere, at den er bedst og billigst, og det sikrer selvfølgelig, at man ikke bliver mødt med usaglige hetzkampanjer om, at alt, hvad der foregår i den offentlige sektor, er noget bras. Nu kan man dokumentere, at me-

get af det, man laver, gør man bedre og billigere end tilsvarende private. De ledere og medarbejdere i den offentlige institution, som hidtil har udført de opgaver, som skal udbydes, får altså nu mulighed for at vise, at de selv kan løse opgaverne bedst og billigst, og tilsvarende får de private virksomheder mulighed for i større omfang at bidrage til udførelsen af de offentlige opgaver.

Det forudsættes naturligvis, at udbudsforretningerne tilrettelægges under iagttagelse af de nødvendige personalepolitiske hensyn og med inddragelse af det berørte personale, og vi har just i sidste uge udsendt en vejledning til institutionerne om, hvordan de bedst kan inddrage personalet og tage personalepolitiske hensyn.

Cirkulæret om udlicitering af statslige drifts- og anlægsopgaver er udsendt på baggrund af anbefalingerne i den betænkning om udlicitering af offentlige drifts- og anlægsopgaver, som et bredt sammensat udvalg under Finansministeriet afgav i oktober 1991. I udliciteringsudvalget, hvor både de kommunale organisationer, LO, DA og andre erhvervs- og arbejdsmarkedsorganisationer var repræsenteret, var der generel tilslutning til princippet om, at offentlige opgaver skulle løses, hvor det kunne ske bedst og billigst.

Regeringen tillægger det meget stor betydning, at der i et sådant bredt sammensat udvalg kunne skabes enighed om nogle hovedsynspunkter om udbud og udlicitering.

Der var i udliciteringsudvalget enighed om, at der er mulighed for i højere grad at anvende udbud og udlicitering i den offentlige sektor. Dette skal bl.a. ses på baggrund af, at den offentlige sektors køb af fremmede ydelser i 1990 udgjorde knap 36 mia. kr., hvoraf knap 13 mia. kr. vedrørte anlægsopgaver. På anlægsområdet løses ca. 84 pct. af det offentliges anlægsopgaver af eksterne leverandører, og denne andel har været relativt stabil i de senere år. For så vidt angår driftsopgaverne løses imidlertid kun knap 10 pct. ved brug af eksterne leverandører, og denne andel har siden 1985, måske i modsætning til, hvad man kunne forvente, været svagt faldende. Det er på den baggrund vurderingen i betænkningen, at det særligt er på driftsområdet, at der er mulighed for i højere grad at anvende udbud og udlicitering.

[Finansministeren]

Udliciteringsvurderingen var endvidere, at en øget konkurrence om opgaveudførelsen i den offentlige sektor vil indebære effektivitetsgevinster for det offentlige. Det var udliciteringsudvalgets konklusion, at anvendelsen af udbud og udlicitering bør baseres på følgende væsentlige præmisser:

1. Offentlige opgaver skal løses dér, hvor det gøres bedst og billigst, uanset om dette er i offentligt eller privat regi.
2. Overvejelse om udlicitering skal søges integreret i de offentlige institutioners almindelige styring og planlægning af aktiviteterne.
3. Anvendelsen af udlicitering skal tilrettelægges således, at det bedst muligt fremmer samarbejdet og konkurrencen mellem den offentlige og den private sektor.
4. Anvendelsen af udliciteringen skal ske under iagttagelse af de nødvendige personalepolitiske, herunder uddannelsesmæssige, hensyn.

Disse præmisser er regeringen enige i, og jeg regner da med, at der her i Tinget vil være bred tilslutning til disse fornuftige principper.

Regeringen har med basis i disse principper udstedt cirkulæret om udlicitering af statslige drifts- og anlægsopgaver i overensstemmelse med anbefalingen herom fra et flertal i udliciteringsudvalget – det var altså ikke på dette punkt et enigt udvalg.

Med cirkulæret er princippet efter vores mening gennemført i staten, altså for så vidt angår princippet om den bedste og den billigste opgavevaretagelse.

Jeg skal ikke her i første runde i detaljer gennemgå de syv hovedtemaer, som er indeholdt i cirkulæret, men gør det selvfølgelig gerne på opfordring i en senere runde, men jeg vil gerne nævne de syv hovedtemaer.

Det er for det første bevillingsreglen om bedst og billigst opgavevaretagelse, der jo altså drejer sig om, at man med jævne mellemrum skal udbyde for at se, om en ekstern leverandør eller om institutionen selv kan gøre opgaven bedst og billigst.

Det andet hovedtema drejer sig om udbudsformer, og i denne sammenhæng er det relevant at henvise til, at vi har taget højde for de kommende EF-udbudsregler, som et flertal i Markedsudvalget har godkendt.

For det tredje er der tale om regler om offentliggørelse af udbudsforretningerne.

For det fjerde er der tale om en passende specifikation af den udbudte opgave.

Og så er der, når man kender specifikationerne, selvfølgelig for det femte tale om et udvælgelseskriterium, hvor vi anvender de to kriterier, som kommer til at svare til de EF-regler, som jeg altså just nævnte at Folketingets Markedsudvalg har tilsluttet sig.

Der er to muligheder, enten at det billigste tilbud vælges og alene prisen er afgørende, eller at det samlet set økonomisk mest fordelagtige tilbud vælges.

Det bedste og billigste tilbud vælges altså i denne situation, idet der ud over prisen kan lægges vægt på forskellige andre kriterier. Det kan være kvalitet, det kan være teknisk værdi, det kan være æstetik, det kan være funktionsmæssig værdi, det kan være leverancer af teknisk bistand og service, det kan være leveringsdato, det kan være leveringsfrist, det kan være færdiggørelsestidspunkt.

Der er altså tale om en lang række andre kriterier, end om det er billigst. Det, der bare er afgørende, er, at man på forhånd oplyser om, hvorvidt det er en licitation, hvor det er det billigste tilbud, der bliver valgt, eller om det er en licitation, hvor andre parametre også tillægges vægt.

Det sjette hovedtema i cirkulæret er kalkulationsreglerne, hvormed vi skal sikre os, at der ikke bliver tale om nogen form for ubillig konkurrence.

Endvidere har vi som sagt i cirkulæret lagt vægt på det, der også bliver de kommende EF-regler, nemlig at der gælder ensartede regler ved udbud af opgaver, uanset hvilken type opgaver der er tale om, og uanset om udbudet er omfattet af de gældende EF-regler eller ej.

Reglerne er altså således udformet, at de gælder for både drifts- og anlægsopgaver og således, at de harmonerer med gældende og kommende EF-regler på området.

Når der er taget så meget hensyn til de foreliggende forslag fra EF-Kommissionen og til tjenesteydelsesdirektivet, skyldes det naturligvis, at det må påregnes, at det foreliggende direktivforslag bliver vedtaget i løbet af dette år med ikrafttræden i midten af 1993. Ved at bringe cirkulæret i overensstemmelse med de kommende EF-regler på dette område vil institutionerne få et gavnligt forspring i forhold til myndighederne i de øvrige EF-lande.

[Finansministeren]

I forbindelse med udsendelse af cirkulæret har vi også besluttet os til at etablere et udliciteringsråd. Jeg henleder i øvrigt opmærksomheden på, at der er et flertal af kvinder i dette råd. Det er ikke særlig almindeligt, men her var så mange kvalificerede kvinder, at det var helt naturligt, at rådet fik et flertal af kvinder, og det er jeg da glad for at kunne oplyse om.

Udliciteringsrådet får tre opgaver. Før det første rådgivning om forhold vedrørende udlicitering af offentlige drifts- og anlægsopgaver, herunder hvilke opgaver der er egnede til udbud. For det andet vejledning om kalkulationsregler og udbudsformer m.v. Og for det tredje at udtale sig om klager over overtrædelser af bestemmelserne i cirkulæret.

En væsentlig funktion for rådet bliver således at rådgive og vejlede om udbud og udlicitering af de offentlige opgaver.

Rådet vil også selv kunne pege på opgaver, der kan være egnede til udbud eller f.eks. demonstrationsprojekter.

Rådets overvågningsfunktion skal bidrage til at sikre fair og gennemsigtig konkurrence.

Udliciteringsrådet har allerede indledt sit arbejde og er gået i gang med at udarbejde forslag til, hvorledes en styrket vejledningsindsats om udbud og udlicitering af offentlige opgaver kan tilrettelægges.

Jeg har fået oplyst, at rådet i den sammenhæng påtænker regelmæssigt at udgive et særligt nyhedsbrev om udbud og udlicitering.

Det cirkulære, der er udsendt, drejer sig om forholdene i staten, men regeringen ser også meget gerne, at princippet om bedst og billigst opgavevaretagelse bliver udbredt til den kommunale sektor. Indenrigsministeren har derfor sendt en opfordring herom til samtlige kommuner og amtskommuner. Efter de gældende regler kan hver enkelt kommunalbestyrelse og amtsråd beslutte at gennemføre princippet i henholdsvis kommunen og amtskommunen. Regeringen har derfor ønsket at følge flertallet i udliciteringsudvalget, der jo anbefaler, at man alene opfordrer kommunerne til at anvende princippet, idet regeringen samtidig har noteret sig, at udliciteringsudvalget i enighed har anbefalet, at der om et par år gennemføres en evaluering af erfaringer med de initiativer, der måtte blive taget på baggrund af udvalgets anbefalinger.

Regeringen lægger samtidig stor vægt på, at vejledningsindsatsen vedrørende udbud og udlicitering generelt styrkes. Der eksisterer fortsat en række mere holdnings- og informationsmæssige barrierer for, at den enkelte institution fuldt ud udnytter mulighederne for at udbyde opgaver. Det drejer sig typisk om forhold såsom tvivl om, hvorvidt opgaven kan specificeres, om det vil være økonomisk fordelagtigt at udbyde opgaven, om eksterne leverandører kan klare opgaven på en tilfredsstillende måde, samt tvivl om de personalemæssige forhold.

Det er væsentligt, at sådanne forhold ikke kommer til at hindre, at institutionerne drager fuld fordel af mulighederne ved udliciteringen. Jeg har derfor bedt udliciteringsudvalget om at lave forslag til, hvorledes vejledningsindsatsen kan tilrettelægges i overensstemmelse med anbefalingerne i betænkningen, således at betænkningens mange gode forslag kan blive fulgt.

Jeg har forstået, at rådet allerede har en række gode initiativer undervejs, ligesom Finansministeriet som nævnt netop har udsendt en ny vejledning til de statslige institutioner om, hvordan udliciteringsprocessen kan tilrettelægges.

Samtidig er det hensigten at følge det forslag op, der indgik i den rapport om en styrket indsats over for iværksættere og mindre virksomheder, som en tværministeriel aktionsgruppe under Industriministeriet afgav i sidste måned. Aktionsgruppen foreslår en øget rådgivning for at forbedre mindre virksomheders muligheder i forbindelse med det offentliges udbud og udlicitering af opgaver.

Der er således allerede en lang række initiativer undervejs, der vil kunne bidrage til at skabe et godt og afbalanceret grundlag, også med henblik på at forebygge mulige faldgruber i forbindelse med udbud og udlicitering.

Lad mig i den sammenhæng også nævne den fællespjece, som DA, Kommunernes Landsforening og LO har udsendt – en pjece, der ligeledes bidrager til en styrket vejledning om udbud og udlicitering, hvilket jeg hilser velkommen. Jeg hilser det ikke mindst velkommen, at jeg oplever, at fagbevægelsen, arbejdsgiverne og kommunerne trækker på samme hammel som regeringen.

[Finansministeren]

Jeg vil gerne slutte af med nogle mere generelle betragtninger om de overordnede fordele ved en øget anvendelse af udbud og udlicitering. Lad mig igen understrege, at princippet om bedst og billigst opgaveudførelse indebærer, at det principielt er underordnet, om en opgave udføres af det offentlige selv eller af en privat virksomhed, blot det sker dér, hvor det gøres mest effektivt. Vi skal således ikke én gang for alle tage stilling til, om offentlige opgaver løses bedst og billigst af det offentlige selv eller af private. Det er igennem konkurrence, at dette skal afgøres. Resultatet vil være forskelligt fra udbud til udbud, og det er disse forskellige resultater, vi selvfølgelig vil respektere.

Jeg føler mig i denne sammenhæng i høj grad i samklang med de, synes jeg, meget fremadrettede anbefalinger, som den socialdemokratiske SAMAK-rapport lægger op til, for så vidt angår udbud og udlicitering. Det vigtigste er at sikre konkurrence om opgaveudførelsen. Erfaringerne viser nemlig, at der opnås effektivitetsgevinster både i de tilfælde, hvor opgaven efter en markedsprøvning udliciteres, og i de tilfælde, hvor opgaven efter at have været udbudt i konkurrence fortsat løses ved egenproduktion. I den forbindelse er cirkulærets krav om fairness og gennemsigtighed i konkurrencen vigtige.

Også erfaringerne fra det private marked viser, at der altid vil kunne fremdrages eksempler på, at nogle har optrådt unfair eller har forvredet konkurrencen, eller i hvert fald at nogle mener, dette er tilfældet. Det samme vil selvfølgelig gælde for konkurrencen om udførelsen af de offentlige opgaver. Disse tilfælde har imidlertid aldrig ført til en afvisning af princippet om fair og gennemsigtig konkurrence, og det bør de heller ikke kunne gøre fremover.

Opgaven for os må være at sikre, at spillereglerne bag udbud og udlicitering er klare for alle med henblik på at sikre en så effektiv opgaveudførelse som muligt.

Det er regeringens forventning, at cirkulæret vil bidrage til et væsentligt øget udbud af statslige opgaver i de kommende år. Vi forventer, at der over de næste fire år sker mere end en fordobling af omfanget af udbudte driftsopgaver. Dermed er vi oppe på 20 pct. af driftsopgaverne i givet fald, så det er stadig væk en beskedent del af de samlede opgaver.

Øget anvendelse af udlicitering vil ud over en effektivisering af den offentlige forvaltning kunne føre til kvalitetsforbedring af den offentlige service og til nye måder at løse de offentlige opgaver på.

Regeringen vil følge udviklingen i de kommende år nøje og vil årligt give en samlet statusredogørelse herom. Dette vil ske på grundlag af de regelmæssige rapporter om omfanget af udbud og udlicitering inden for ministeriernes områder, som ministerierne efter cirkulæret skal aflevere fremover.

Samtidig vil de nye regler kunne bidrage til et større konkurrencepræget hjemmemarked og have gunstig effekt for erhvervslivet ved, at der opbygges erhvervsmæssige kompetencer inden for servicesektoren – kompetencer, der også kan give anledning til eksport af vores offentlige systemer.

Endvidere kan et samarbejde mellem offentlige institutioner og private virksomheder være en velegnet måde at få overført viden og ekspertise på fra den offentlige sektor til de private virksomheder.

Den forstærkede konkurrence, som de andre lande i EF vil give os i det indre marked, kræver, at vi udnytter de muligheder, der ligger i en øget anvendelse af udbud og udlicitering i den offentlige sektor. Men udnytter vi disse muligheder, vil vi til gengæld også opnå en styrkelse af virksomhedernes muligheder for at deltage i konkurrencen om de offentlige opgaver i EF's indre marked.

Jeg håber, at jeg med min besvarelse af forespørgslen har givet Tinget et rimeligt grundlag for den følgende debat. Der er tale om en dynamisk proces, som er i fuld gang, og som vi naturligvis løbende må indhøste erfaringerne fra, således at grundlaget for konkurrencen om udførelsen af de offentlige opgaver hele tiden kan tilpasses og forbedres i lyset heraf til gavn for samfundsøkonomien, til gavn for skatteborgerne, til gavn for lederne i den offentlige sektor og til gavn for medarbejderne i den offentlige sektor.

Forhandling**Lykketoft (S):**

Ingen kan jo være – ingen bør i hvert tilfælde være – uenig i den overskrift, der hedder, at service til borgerne skal leveres bedst og bil-

[Lykketoft]

ligst. Og det er også rigtigt, som finansministeren refererede til, at eksempelvis de nordiske arbejderbevægelser SAMAK-rapport om fornyelse af den offentlige sektor signalerer en høj grad af fordomsfrihed med hensyn til den metode, hvorefter opgaverne løses i den offentlige sektor, en vilje til at sikre et element af konkurrence inden for den offentlige sektor, i grænsefeltet mellem offentlig og privat sektor, og dermed en både bedre, mere effektiv og mere borgervenlig måde at løse problemer på.

Det er ikke det, vi er uenige om. Uenigheden i den konkrete debat drejer sig om, hvorvidt det er fornuftigt, som et flertal – overvejende embedsmænd – i betænkningen har indstillet og regeringen har fulgt: at anvende tvang i forhold til de offentlige virksomheders, styrelser, institutioners udlicitering af forskellige opgaver.

Det er jo sådan i betænkningen, at LO, FTF, AC, CFU, KTO, Arbejderbevægelsens Erhvervsråd og – i en lidt anden sammenhæng – også Kommunernes Landsforening og Amtsrådsforeningen netop klart advokerer for frivillighed, fordomsfrihed, men også frivillighed, mulighed for, at de offentlige institutioner og virksomheder kan udbyde, hvis det er det, der er bedst for at løse en opgave, muligheden for, at de selv kan byde på opgaver, muligheden for også nye selskabsdannelser i og for sig inden for den offentlige sektor, så man med større effektivitet måske kan gå ind og byde på opgavers løsning i andre dele af den offentlige sektor.

Det er altså spørgsmålet om tvang kontra frivillighed, der skiller os, ikke fordomsfriheden med hensyn til, at udlicitering kan være fornuftig.

Dernæst er der hele diskussionen om kriterierne for udlicitering, som det er svært at komme til bunds i og få de absolut mest fornuftige formuleringer af. Men det er klart, at det er meget vigtigt, når man diskuterer udlicitering, at påse, at kvaliteten af produktet er den samme før og efter, at der er ordentlige arbejdsvilkår både før og efter for de mennesker, der skal ansættes til at løse opgaven, at man undgår, at private monopoler opstår som erstatning for offentlige »monopoler«, og at man laver en langsigtet og total kalkulation af økonomien i dette her, så man undgår kedelige eksempler som det, vi lige har set et af fra Kort-

Matrikelstyrelsen, hvor man hænger på nogle store byrder i efterbetaling til tjenestemænd, man afskediger til gengæld for at have gennemført en udlicitering, og hvor det samlede regnskab, så vidt jeg har kunnet vurdere det i hvert fald, helt klart er negativt for det offentlige. Meget af den fornyelse i måden at gøre tingene på, som man har stræbt efter ved at lade private overtage noget af det, kunne man sagtens ved en mere hensigtsmæssig virksomhedsledelse i det offentlige have opnået inden for den offentlige sektors rammer. Og dermed ville den samlede økonomi have været mere fornuftig.

I det hele taget er der nok, tror jeg, nogle meget vilkårligt valgte og vildt overdrevne forestillinger hos finansministeren om, hvad udlicitering indebærer af økonomiske muligheder i det offentlige.

Man har i forbindelse med cirkulærets fremkomst forudsat – og finansministeren var også lidt inde på det i sit svar på forespørgslen – at yderligere 8 mia. kr. i driftsopgaver kunne udliciteres over en årrække på 3-4 år, det vil sige en fordobling af den udlicitering, der foregår i dag, sådan har jeg forstået det. Det har jeg ikke nogen som helst forudsætning for at bedømme realismen og hensigtsmæssigheden i. Jeg kan bare konstatere, at det har været meget begrænset, hvor meget udvikling der hidtil har været i ønsket fra de offentlige institutioners side om udlicitering på disse områder. Og så tror jeg, at de forudsætninger, man opererer med i henseende til besparelser ved en udlicitering, også er helt overdrevne og vilkårligt valgte og i virkeligheden, sådan som jeg har kunnet læse mig til det i en række af Finansministeriets skrivelser i årenes løb, tilvejebragt ved anvendelse af undersøgelser i helt andre lande om helt andre forhold, først og fremmest i den angelsaksiske verden.

Jeg tror derfor, det er en meget tvivlsom besparelse, man her forudsætter at man skal have, og jeg tror, det er forkert at gå ud fra, som jeg også sagde i min korte begrundelse for forespørgslen, at vi i dag har nogle offentlige virksomhedsledere, der ikke selv prøver at gøre alt det, der er nødvendigt for at levere ydelserne bedst og billigst. Det skal de have deres handlefrihed til, det skal de have deres mulighed for. Ministeren skal selvfølgelig ikke miste sin tjenestebeføjelse til at give retningslinjer

[Lykketoft]

for drifts- og samfundsøkonomiske hensyn, der skal tilgodeses, men den tvangsmæssige udlicitering, der ligger i cirkulæret af 21. januar 1992, er vi imod.

Vi er også imod den af den grund, at vi har forstået, at det, man her er ude på at lave, er fuldstændig uden noget empirisk grundlag for, hvor meget man egentlig kan udlicitere med fordel, hvor store besparelser man kan få på det, så på forhånd i kommende finanslove at indbudgettere en generel og automatisk besparelse på forventet udlicitering er vi meget betænkelige ved på baggrund af alt, hvad vi har oplevet gennem de senere år af generelle såkaldte produktivitetskrav, der ofte er blevet til generelle standardforringelser, f.eks. på de videregående uddannelser.

Oven i det nogle ret optimistiske eller dramatiske forudsætninger om, hvad man kan opnå af besparelser ved nedsættelse af sygefraværet, og så nu oven i det, så vidt vi har forstået det og opsnappet det, overvejelser om til næste finansår at indbudgettere yderligere generelle nedskæringer under henvisning til disse, jeg havde nær sagt forunderlige besparelser ved en forventet udlicitering.

Det er altså disse træk i finansministerens tankegang, både afspejlet i cirkulæret og i de videregående overvejelser om budgetlægningen i de kommende år, der får os til at rejse forespørgslen og de kritiske spørgsmål.

Det er også disse overvejelser, der bringer mig til på vegne af fru Mimi Jakobsen og mig selv at fremsætte følgende:

Forslag om motiveret dagsorden.

»Folketinget opfordrer til, at det er ledelsen i den enkelte statslige institution eller forvaltningsenhed, der konkret afgør, om udlicitering af arbejdsopgaver ud fra drifts- og samfundsøkonomiske hensyn er hensigtsmæssig. En eventuel økonomisk gevinst ved udlicitering bør ikke være selvstændig anledning til budgetnedskæring, men være til rådighed for en forbedring af kvaliteten i den offentlige service.

Tinget går herefter over til næste sag på dagsordenen.«

Første næstformand (Torben Lund):

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor). Dette forslag indgår nu i forhandlingen.

Henning Andersen (KF):

Den stillede forespørgsel er koncentreret om udsendelse af cirkulæret om udlicitering af statslige drifts- og anlægsopgaver. Vi har nu for et øjeblik siden hørt finansministerens grundige svar på forespørgslen.

Den konservative folketingsgruppe har på intet tidspunkt været i tvivl om, at hensigten med udsendelse af cirkulæret generelt og derfor også i denne sag er at nå nogle af de mål, som vi har sat os.

Det cirkulære, vi her beskæftiger os med, vedrører vor politik for den offentlige sektor, nærmere bestemt den statslige udgiftspolitik. Et udvalgsarbejde har bl.a. dannet baggrund for cirkulæret. Det pågældende udvalg med repræsentanter for de kommunale organisationer og arbejdsmarkedets parter og øvrige relevante interessenter har arbejdet ud fra en række præmisser.

Udvalget skriver således i betænkning nr. 1227 om udlicitering af offentlige drifts- og anlægsopgaver:

»Udvalget finder det afgørende, at der ved anvendelse af udlicitering lægges vægt på følgende præmisser: Offentlige opgaver skal løses dér, hvor det gøres bedst og billigst, uanset om dette er i offentligt eller privat regi. Overvejelser om udlicitering skal søges integreret i de offentlige institutioners almindelige styring og planlægning af aktiviteterne. Anvendelse af udlicitering skal tilrettelægges således, at det bedst muligt fremmer samarbejdet og konkurrencen mellem den offentlige sektor og den private sektor. Anvendelse af udlicitering skal ske under iagttagelse af de nødvendige personalepolitiske, herunder uddannelsesmæssige, hensyn.«

Såre fornuftige tanker! Jeg synes, det er værd at repetere disse præmisser, som har været grundlaget for udvalgsarbejdet, og vil tilføje, at det er præmisser, som Det Konservative Folkeparti finder fuldstændig relevante, og som vi støtter som udgangspunkt for arbejdet med udlicitering af offentlige opgaver i fremtiden.

Udvalget afgiver en række anbefalinger efter at have gjort et omfattende stykke arbejde. Det anbefales bl.a., at der i de statslige bevillingsregler indarbejdes en generel bevillingsregel om bedst og billigst opgaveudførelse, hvor der tages hensyn til såvel omkostnings- som kvali-

[Henning Andersen]

tetsforhold. Det er tydeligt, at disse anbefalinger har dannet baggrund for det cirkulære, som denne debat drejer sig om.

Det anbefales i øvrigt, at udlicitering også vinder indpas i kommuner og amter, men det er en anden historie, som ikke er til debat her og nu, men som en del amter og kommuner er i fuld gang med og har været i de senere år.

Jeg finder, det er vigtigt og rigtigt, at det nævnte cirkulære er udsendt som opfordring til og anvisning på, hvordan den udlicitering, som Det Konservative Folkeparti lægger så afgørende vægt på, faktisk kan realiseres.

Det er beskrevet i udliciteringsbetænkningen, hvordan udlicitering i form af det offentlige køb af fremmede drifts- og anlægsydelse var i 1990. På det tidspunkt anvendte staten ca. 13,5 mia. kr. til køb af sådanne fremmede drifts- og anlægsydelse. Det typiske både i staten og i kommunerne er, at anlægsopgaver udføres af eksterne leverandører. Ca. 84 pct. af det offentlige anlægsopgaver blev løst ved brug af eksterne leverandører. Denne andel var den samme i 1985.

For driftsopgaverne ser billedet noget anderledes ud. Den andel af de statslige driftsopgaver, som løses af eksterne leverandører, har været stigende, om end kun svagt, til ca. 12 pct. i 1990.

Hvis der skal ske markante ændringer i vaner og rutiner med hensyn til udlicitering, skal der opfordringer og anvisninger til f.eks. i form af cirkulærer. Vi skal selvfølgelig også have en løbende debat om, hvilke opgaver der virkelig er egnede til udlicitering, men det vil i en sådan debat være vort udgangspunkt, at der er mere end det, der i dag udliciteres, der med fordel faktisk kan udliciteres.

Jeg vil også gerne her understrege, at der er tale om en fornuftig anvisning på, hvordan vi kan gennemføre den udgiftslettelse og måske dermed den skattelettelse, som er helt nødvendig i Danmark. Det er en af vejene at gå.

Vi ser gerne, at det viser sig, at de statslige myndigheder, som byder ved licitationer, faktisk vinder disse, fordi det viser sig, at de giver de billigste og bedste bud på de udbudte opgaver, og vi har set eksempler på det. Det vil også være bevis på, at der findes effektive og prisbevidste statslige institutioner, som kan løse opgaverne i fuld konkurrence med eksterne leverandører.

Jeg er overbevist om, at dette vil ske, fordi vor politik i 1980'erne har været at gøre alle offentlige myndigheder og institutioner omkostningsbevidste, idet vi f. eks. bevidst har gennemført årlige besparelser, der har baggrund i øget produktivitet. Vi skal også videre ad den vej, men igen på de præmisser, som er klart formuleret af udvalget, og som cirkulæret handler om.

I sin begrundelse for forespørgslen sagde hr. Lykketoft, at cirkulæret var et ideologisk brud, og at det, som Socialdemokratiet følte det, var udtryk for, at man ikke havde tillid til de offentligt ansatte ledere, at de ikke var deres opgave voksen. Som svar på dette vil jeg gerne sige til hr. Lykketoft: Tværtimod. Det er udtryk for en tillid til vore ledere i den offentlige sektor, at de kan løse disse opgaver, når de får muligheden og anvisning på de forskellige muligheder under respekt af nogle ganske bestemte faktorer, som jeg nævnte for et øjeblik siden, med hensyn til uddannelse og personaleforhold.

Peter Brixtofte (V):

Udlicitering af statslige drifts- og anlægsopgaver er et meget spændende og særdeles aktuelt emne, og derfor er der naturligvis grund til at glæde sig over, at hr. Lykketoft og fru Mimi Jakobsen har taget initiativ til en debat om denne sag.

Den offentlige sektor skal jo i dag løse mange og særdeles forskellige opgaver for borgerne spændende fra meget teknisk prægede opgaver som rensning af spildevand og anlæg af broer til mere personaleintensive opgaver som undervisning af børn og pleje af syge og ældre mennesker.

Beslutningstagerne i den offentlige sektor, Folketing, amtsråd og byråd, skal bestandig afveje kvaliteten og omfanget af de offentlige serviceydelser med de omkostninger, der for hovedpartens vedkommende betales over skatterne. Det må være målet, at den offentlige sektor drives som en moderne servicevirksomhed, der løser sine opgaver på en kvalificeret måde til den lavest mulige pris.

Opfyldelsen af denne målsætning forudsætter, at det regelmæssigt vurderes, om det offentlige løser sine opgaver på en optimal måde. I den forbindelse er udlicitering af opgaveløsninger et nyttigt redskab for de offentlige

[Peter Brixtofte]

beslutningstagere. Med udlicitering kan det sikres, at en opgaveløsning ikke koster unødvendigt mange ressourcer, der jo så skal tages fra andre opgaver eller som merskat hos borgerne.

Uanset partifarve bør det være et fælles synspunkt, at det er opgaveløsningens kvalitet og pris, der er afgørende for, hvem der skal løse opgaverne. Det må ikke være et ideologisk princip, at opgaven skal løses af enten en offentlig eller en privat virksomhed.

I politik dyrker mange af os jo det slogan, at det ikke er afgørende, hvem man samarbejder med, men hvad man samarbejder om. En tilsvarende fornuftig holdning bør dominere beslutningerne i den offentlige sektor. Der skal ikke privatiseres for privatiseringens skyld, men fordi der er penge at spare for borgerne, penge, der kan gå til andre opgaver eller til lavere skatter. Det er omvendt særdeles uklogt at afvise enhver dialog med private virksomheder, blot fordi man ikke tør tage et politisk opgør eller et opgør med den fagforening, hvis medlemmer tilfældigvis står for opgaveløsningen i udgangspunktet.

Set med Venstres øjne er det afgørende, om der i det konkrete tilfælde kan vindes noget ved at lægge opgaveløsningen over til en privat virksomhed. Det kan være færre omkostninger eller en forhøjelse af kvaliteten af opgaveløsningen.

Da det bestemt ikke er så umiddelbart let at udlicitere opgaver til den private sektor, er det vigtigt med vejledning og rådgivning. Her er der grund til at rose finansministeren for det flotte arbejde, der er udført med bøger og andet kvalificeret materiale om emnet og nu også dette cirkulære, der er genstand for dagens debat.

Der er også grund til at rose indenrigsministeren for den udsendte opfordring til samtlige kommuner og amtskommuner om bedst og billigst opgavevaretagelse. Det er vigtigt, at også de kommunale offentlige beslutningstagere erkender, at der er muligheder for bedre opgaveløsninger til færre penge ved at inddrage private virksomheder i større omfang end hidtil. Der kan peges på opgaver inden for især teknisk betonedede områder som rensning af spildevand, drift og vedligeholdelse af veje og af grønne områder og den klassiske privatiseringsopgave: rengøring.

Men uanset om det er staten eller kommunerne, der skal finde frem til en billigere og bedre opgaveløsning, er der især to afgørende forudsætninger, som jeg gerne vil understrege.

For det første er det vigtigt at definere opgavens art og indhold så præcist som muligt. For det andet skal de reelle omkostninger ved opgaveløsningen gøres op på en retfærdig måde. På det punkt er det lidt af et handicap, at de offentlige regnskaber ikke indeholder f.eks. afskrivning på anlæg, sådan som man kender det i regnskaber for private virksomheder. Derfor var der nok grund til at vurdere, om de offentlige regnskabs- og budgetsystemer skulle fornyes, således at man også fik nogle af de omkostningsbegreber ind i disse budget- og regnskabsystemer, som vi i dag har inden for den private sektor.

Det er f.eks. vigtigt, når man skal gøre op, hvad det koster at have en maskine. Som det er i det offentlige budgetsystem, koster en maskine 1 mio. kr. det første år, og så koster den 0 kr. alle de andre år. Sådan er det offentlige regnskabs- og budgetsystem. Og hvis man så når til år 2 eller år 3, så mener mange, at det er helt gratis at have en maskine. Derfor var det måske meget fornuftigt, at man diskuterede, om ikke man skulle indføre afskrivninger og andre regnskabsprincipper inden for den offentlige sektor, og det glæder mig derfor at vide, at indenrigsministeren arbejder med denne problemstilling.

Når det gælder det fremsatte forslag om motiveret dagsorden, er der to årsager til, at Venstre vil stemme imod. For det første står der i det første punktum noget om, at det er den enkelte statslige institution eller forvaltningsenhed, der skal afgøre, om udlicitering af arbejdsopgaver ud fra også samfundsøkonomiske hensyn er hensigtsmæssigt. Jeg mener, det er helt klart, at det er de politiske beslutningstagere, der skal vurdere de samfundsøkonomiske perspektiver. Det er de politiske beslutningstagere valgt til, og derfor er det rigtigt, at den afgørelse ligger hos politikerne i de enkelte kommunalråd, amtsråd og inden for staten.

Den anden årsag til, at Venstre vil stemme imod, er den næste sætning, hvor der står noget i retning af – oversat til dansk – at den offentlige sektor nu engang har den størrelse, den har. Det vil sige, at hvis man kan finde et område, hvor man kan gøre tingene billigere,

[Peter Brixtofte]

så skal man bruge pengene til en bedre service på et andet område. Sådan kan den læses, og derfor vil vi i hvert fald stemme imod.

Socialdemokratiets indlæg i dag lyttede vi selvfølgelig til med en vis forventning om, at nu skulle fornyelsen slå igennem. Nu har man jo fået en ny formand, og derfor har vi ventet spændt på fornyelsen. Derfor er det lidt skuffende at se, at fornyelsen består i, at Socialdemokratiet vender tilbage til de standpunkter, man havde til den offentlige sektor for 30 år siden, og som for længst er passé.

Netop i dagens B.T. skriver den nyvalgte formand for Socialdemokratiet på side 2 om »Nyt køleskab eller en plejehjemsplads«. Nu går jeg ud fra, at det ikke er sådan, at Socialdemokratiet vil gå ind og blande sig direkte i det private forbrugsvalg; vi lever jo i et liberalt samfund med markedsøkonomi, så vi går ud fra, at borgerne fortsat skal have lov til at vælge inden for deres disponible indkomst, hvad de vil bruge pengene til. Så det er jo næppe alene køleskabet, Socialdemokratiets formand har noget imod, det er privatforbruget. Og det siges også meget klart i den artikel, at nu må vi til at se lidt mere positivt på det offentlige forbrug i forhold til privatforbruget; vi skal gøre op med forbrugersamfundet, siger Socialdemokratiets nye formand.

Oversat til dansk betyder det: højere skatter. For det betyder det naturligvis, når man vil formindske den del af indkomsten, man har til privat forbrug, og i stedet for vil bruge penge på offentligt forbrug; så er det højere skatter. Og det vil altså sige, at det, der skulle være den helt store fornyelse, foreløbig er endt i, at man er vendt tilbage til den socialdemokratiske politik fra 1960'erne og 1970'erne før den SAMAK-rapport, som hr. Lykketoft har bidraget så flot til. Jeg må i hvert fald sige, at vi for Venstres vedkommende er skuffede over, at fornyelsen slår igennem på denne måde.

For Venstre er det afgørende, at vi støtter regeringens bestræbelser på udlicitering. Vi ønsker faktisk, at vi – det er nemlig den rigtige fornyelse – kan gøre tingene anderledes og billigere uden at sætte kvaliteten over styr. Det er nemlig fornyelse, og det er det, der er en udfordring i. Det er gammeldags og socialistisk, at man bare vil bruge flere offentlige penge ved at forøge skatterne.

Jes Lunde (SF):

Jamen det er da muligt, at der er nogle, der har en politik, der er gammeldags og socialistisk. Venstre har vel så en, der er gammeldags og liberalistisk. Det kan såmænd være lige så galt.

SF har det sådan med det her område, at vi er meget fordomsfri. Vi mener, at der er mange opgaver i den offentlige sektor, som man godt kan lægge over til den private sektor, og derfor kan man da godt udlicitere på en række områder. Men at gøre det til en tvangstanke, til noget, der partout skal ske overalt, og som man på forhånd ved at man sparer flere hundrede millioner kroner ved, den hopper vi ikke på.

Der er en række af de offentlige ydelser, som selvfølgelig ikke skal lægges over i den private sektor. Det er ydelser, hvor det er vigtigt for os at stille modtagerne af de offentlige ydelser lige. Det kan være uddannelse, det kan være sygehusophold og sådan nogle ting. Og så er der en række underordnede driftsopgaver, nogle servicefunktioner, hvor man kan sige, at det for borgerne sådan set er lige meget, om det er det offentlige eller private, der udfører det. Der skal man så ind i en mere detaljeret vurdering af, hvor man får den bedste kvalitet, hvor det er billigst at udføre opgaven, og hvor det kan passe godt ind i organisationen i den del af den offentlige sektor.

Det er et element, som jeg synes mangler i finansministerens slogan om »bedst og billigst«, nemlig at det også skal passe sammen med den organisme, som en offentlig sektor er. Hvis man f.eks. inden for hospitalssektoren vil udlicitere noget rengøring, skal man jo lige være opmærksom på, at det kan være, at man hidtil havde det organiseret på en måde, så rengøringen også indgik en lille smule i plejefunktionerne, så det altså passede sammen med den organisation, man i det hele taget havde på sygehuset, og måske påfører man sig selv nogle problemer ved at udlicitere på sådan et område.

Det er i virkeligheden meget speget at afgøre, om man skal udlicitere eller ej, og derfor bør det også være en decentral afgørelse. Det er det eneste sted, man fornuftigt kan overskue alle konsekvenserne af det, og hvor man også i samarbejde med de ansatte kan diskutere situationen og skabe mulighed for, at de ansatte kan byde ind på en licitation, hvis man vælger at lave en sådan licitation.

[Jes Lunde]

Derfor synes vi, det er fornuftigt, at dagsordensforslaget fra S og CD fastslår, at det er noget, der skal vurderes decentralt. Vi troede egentlig også, at regeringen gik ind for decentralisering. Det var vores indtryk af tidligere debatter, vi har haft herinde, at regeringen syntes, det var en god idé med pose penge-princippet, hvor en offentlig styrelse eller institution skulle optimere inden for en bestemt ramme, levere kvaliteten på nogle områder, som vi politisk havde defineret, og så inden for de rammer selv skulle finde ud af at gøre det bedst muligt. Jeg synes, det er helt i tråd med det at lade institutionerne selv afgøre, om de skal udlicitere nogle ting.

Tilsvarende er det også helt i tråd med det princip, at hvis de kan score nogle penge på at udlicitere noget, så kan de også disponere over provenuet til at løse deres opgaver bedre, end de hidtil har gjort. Det må også være den måde, vi skal fremme decentraliseringen på.

Alt i alt er vi altså positive over for det dagsordensforslag, der er stillet. Måske kunne vi have ønsket os, at man dér, hvor man nu skriver, at det er ledelsen, der skal afgøre, om man skal udlicitere eller ej, i dagsordenen havde sagt lige så meget om samarbejde med de ansatte, som finansministeren faktisk fik sagt i sin tale; men det skal ikke slå skår i glæden. Vi kan stemme for dagsordenen alligevel.

Kim Behnke (FP):

Det skal ikke være nogen hemmelighed, at det for Fremskridtspartiet har været en meget væsentlig del af den politiske debat i de seneste 5-6 år at få slået fast, at den salamimetode, der har været anvendt de sidste 30-35 år til at gøre den offentlige sektor stadig større og større på bekostning af den private sektor, skulle vendes i en sådan grad, at man flyttede opgaverne ikke over i den private sektor, nej, tilbage til den private sektor.

For det, der jo har været tilfældet i Danmark, er, at man fra Socialdemokratiets side har erkendt, at det med at lave den socialistiske revolution fra den ene dag til den anden fik man nok næppe befolkningens opbakning til. Derfor har man meget klogt valgt den taktik, der gik ud på, at man i stedet for socialiserede Danmark skive for skive. Man tog en enkelt kloakeringsopgave, man tog en enkelt rengøringsopgave, og fra at det var private, der ud-

førte den, flyttede man den ind i den offentlige sektor.

Det havde to formål. For det første det rent ideologiske, nemlig at man som socialist jo tror på det utopia, at bare staten er stor og bare staten styrer det hele, så skal alting nok gå godt.

Det andet formål var selvfølgelig det, der på nudansk med et rædselsfuldt udtryk hedder adfærdsregulering, nemlig at når staten havde monopol på tingene – og staten i denne forbindelse er både amter og kommuner – så kunne man også bestemme udbudet, så kunne man bestemme omfanget, og så kunne man bestemme, hvad den enkelte borger måtte have lov til og ikke måtte have lov til.

Det er vi pr. definition hamrende modstandere af, så derfor går udliciteringsdebatten for vores vedkommende mindst lige så meget på at få flyttet opgaverne tilbage, hvor der rettelig hører hjemme, nemlig blandt private udbydere. For samtidig med at man flytter opgaverne tilbage, sker der nemlig det for vores vedkommende meget væsentlige, at borgerne opnår nogle frihedsgrader, borgerne opnår nogle valgmuligheder, frem for at politikerne, som tilfældet jo desværre stort set altid er, når det er det offentlige, der sætter sig på opgaverne, går ind og siger: Når nu det offentlige har overtaget opgaven, så må vi også være helt sikre på, at det offentlige kan udføre den. Budgetmæssigt, samfundsøkonomisk, bliver det godt osv., bruger man som argumentation, men det, der skjuler sig bag ved dette er, at man så forbyder privat konkurrence ved siden af, og det har man jo på utallige områder gjort igennem de sidste 30 år.

Den proces skal vi have vendt, og dér har vi siden 1989 fragmentarisk taget nogle ganske bitte små områder og udliciteret dem. Det er sket med Fremskridtspartiets stemmer, det er sket med Fremskridtspartiets velsignelse. Men at påstå, som tilfældet jo er særlig fra hr. Lykkesofts side, at man mere eller mindre har forsøgt at lave en angelsaksisk revolution, det er mildt sagt en overdrivelse. Hr. Lykkesoft kunne jo, når han selv refererede til betænkning nr. 1227, med fordel have fortsat sine studier længere end til side 100. Så ville hr. Lykkesoft have fået det empiriske bevis, som han efterlyste, og hr. Lykkesoft ville da have erkendt, at man fra Finansministeriets side og fra Dith-

[Kim Behnke]

merudvalgets side har gjort sig den ulejlighed at søge andre steder end i det, der med hr. Lyketofts ord var »de angelsaksiske lande«. Jeg ved godt, at hr. Lyketoft har svært ved at sige England og USA, men det er nu engang derfra, langt de fleste erfaringer findes. Men der er i den glimrende betænkning også omtalt erfaringer fra både Sverige og Norge, som hr. Lyketoft jo ellers i anden sammenhæng, nemlig i SAMAK-sammenhæng, er så begejstret for at være sammen med.

Det, der bekymrer os allermost i det dagsordenforslag, der nu er fremsat, er den tendens, der er i forslaget. Vi ved jo alle sammen, at lige så snart en offentlig opgave udvides, så er de første til at stille krav om merbevillinger jo ofte Socialdemokratiet og de andre socialister. Så skal der flere penge til, for ellers går det jo ud over borgerne osv. osv.

Hvad nu i det tilfælde, at det kan lade sig gøre at løse en offentlig opgave billigere? Ja, så ville almindelig sund fornuft og logik jo være, at man sagde: Godt, så skal det da komme de hårdt plagede skatteydere til gode ved, at der tilbageføres nogle penge til dem. Men nej, nej. Man kommer med en dagsorden i dag, der siger, at i det tilfælde, man opnår besparelser, skal de besparelser drysses væk inden for den offentlige sektor. Det betyder på godt dansk, at de partier, der agter at stemme for den dagsorden i dag, meddeler den danske befolkning: I skal aldrig nogen sinde regne med, at der kommer skattelettelser – skatteforhøjelser kommer, hver gang vi finder på noget nyt, men skattelettelserne kommer aldrig nogen sinde. Jeg håber, at mere end én vælger opdager, at det er tilfældet.

Så bliver der sagt, at det skal være frivilligt, om den enkelte leder i den enkelte institution synes, at tingene skal udliciteres. Jamen den frivillighed har eksisteret i mange år, men det har bare ikke ført til noget, for når man sidder som kontorchef, eller hvad man nu er, i stat, amt eller kommune, så sidder man jo med ønske om at bevare flest mulige kors og bånd og stjerner på. Og i det øjeblik man udliciterer opgaver og mister det at være chef for 30 eller 10 eller 20 mand, så mister man jo kors og bånd og stjerner. Hvem forventer, at folk skal gøre det frivilligt?

Så skal de pågældende foretage en samfundsøkonomisk vurdering. Ja, det ville jo væ-

re flot, hvis det kunne være tilfældet. Jeg behøver bare at henvise til, hvordan man tænker, når man sidder ude i kommunalbestyrelser og i amtsråd, hvor man helt bevidst går ind og udnytter lovgivningen til at sige: Jamen hvis vi i stedet for formulerer projektet på en lidt anden måde, så kan vi få statsrefusion, og det er jo gavnligt for kommunekassen. Jamen hvad med samfundsøkonomien? Den glemmer man. Og derfor er det fuldstændigt absurd at forestille sig, at en kontorchef et eller andet sted skulle sidde og vurdere samfundsøkonomisk, om rengøringsopgaven nu bedst udføres af kommunens eller det offentliges personale, eller om det skal udliciteres til private. Det er og bliver en politisk afgørelse, præcis som det har været en politisk afgørelse at gøre den offentlige sektor så uforskammet stor, som den er i dag.

Min påstand har fra Folketingets talerstol tidligere været og skal også i denne forbindelse være – der er nemlig ingen, der indtil videre har tilbagevist den – at ingen opgaver løses bedre i den offentlige sektor end i den private sektor. Og er der nogen, der til lejligheden har benyttet sig af muligheden for at finde eksempler frem, så hører jeg dem gerne. Men indtil videre har jeg i de sidste par år forgæves efterlyst bare ét eksempel på noget, der løses bedre i den offentlige sektor end i den private sektor.

SF's hr. Jes Lunde var fremme med, at der var visse opgaver, som man i hvert fald ikke kunne overlade til private, og hr. Jes Lunde nævnte så sundhedssektoren. For i sundhedssektoren var alle med hr. Jes Lundes ord stillet lige. Det vidner om, at hr. Jes Lunde har meget lidt berøring med det virkelige liv, når en sådan udtalelse kan komme i denne anledning. For hvordan fungerer den danske sundhedssektor? Ja, den fungerer på den måde, at når vi har afleveret vores selvangivelse, så får vi stillet i udsigt, at skulle vi være så uheldige at blive syge, så skal vi nok kunne blive helbredt uden omkostninger. Det er det, man bliver stillet i udsigt, når man bliver flået 68 pct. op af lommen.

Men hvad så, når sygdommen kommer? Ja, så afhænger det jo af, om man er så heldig at få en af de sygdomme, hvor der ikke er venteliste, om man er ligestillet. Hvis man er så uheldig at få en af de sygdomme, hvor der er venteliste, er der pludselig ikke lighed for folket. Så sker der

[Kim Behnke]

det, at man kan få at vide, man kan gå ned bagest i en eller anden kø og vente, til det bliver éns tur. Hvis smerterne er så store, at man ikke kan klare det, så er man henvist til for egen regning at gå til behandling på en privatklinik eller et privathospital. Der er ikke tale om lighed i den danske sundhedssektor. Der er kun tale om lighed ét sted, og det er, når vi alle sammen bliver slået i skat, så derfor var det et meget dårligt eksempel.

Efter vores mening må offentlige institutioner meget gerne byde med, når der skal udliciteres, meget gerne, for det resulterer i, at man lige pludselig opdager, hvor dyrt det egentlig er, hvad det egentlig koster. I den forbindelse skal Dithmerudvalget have ros for den måde, man i betænkningen har beskrevet, at man skal huske at få det hele med. Før den betænkning forelå, havde vi jo konstant diskussionen: Hvad med pensionsforpligtelser, havde man nu husket det, havde man nu husket ledelsesomkostninger? For de, der sad henne på rådhuset, sad der jo ikke bare automatisk osv. osv. Så hvad det angår: ros til Dithmerudvalgets meget klare præcisering af, at man skal huske at få det hele med.

Og husker man at få det hele med, så må offentlige institutioner hjertens gerne for vores vedkommende byde med på lige vilkår. Tænk f.eks. på, da man havde diskussionen om Rigshospitalet og rengøringen dér. Havde man gjort rengøringspersonalet på Rigshospitalet til en selvstændig enhed, så måtte det for vores skyld gerne have budt på licitationen på Rigshospitalets rengøring og på licitation andre steder – men det er under den klare forudsætning, at man er fair i sin opgørelse over omkostningerne. Og dér er jeg enig i hr. Peter Brixtoftes betragtninger om, at man skal huske, at blot fordi et byråd eller et amtsråd eller et Folketing har bevilget en maskine eller en bygning, så være ikke dermed sagt, at den er blevet gratis.

Jeg skal derfor med disse få, men valgte ord afvise dagsordenen.

Mimi Jakobsen (CD):

Den sidste anbefaling af sig selv fra hr. Kim Behnke vil jeg ikke kommentere.

Derimod vil jeg gerne takke finansministeren for den meget grundige redegørelse, som finansministeren gav her i dag under store hel-

bredsmæssige omkostninger. Men han nåede til vejs ende, og det vil jeg gerne sige tak for.

Der ligger meget godt i begrebet udlicitering. Der står mange fornuftige ting i rapporten, der står mange fornuftige ting i cirkulæret. Og jeg vil gerne starte med at slå fast, at CD absolut ikke har nogen som helst ideologiske problemer med begrebet udlicitering. Der står ikke i vores kagebog noget som helst om, hvad der skal ordnes i den offentlige sektor, og hvad der skal ordnes i den private sektor. Men forespørgslen i dag er jo netop blevet indleveret på baggrund af overvejelser om, hvad man så skal bruge disse forslag til, hvorledes selve begrebet udlicitering vil blive præsenteret. Vil det blive præsenteret med en gulerod, eller vil det blive ledsaget af piskeslag undervejs, hvorved man måske netop kommer ind i det ideologiske område? Det er det, forespørgslen i dag for mig at se gerne skulle have afklaret, og som vi i hvert fald med den dagsorden, der er foreslået, gerne ville sætte fokus på.

Det, jeg ikke kan lide – ikke ved den måde, det er blevet præsenteret på i finansministerens redegørelse i dag, men ved den måde, der lægges op til her – er bl.a. nogle enkeltheder i cirkulæret, som man kan lade ligge eller ej. Men jeg bryder mig f.eks. ikke om det, finansministeren har foreslået om, at man skal spare 20 pct., når man udliciterer, og først når man kommer deropover, kan man begynde at dele gevinsten. Det hænger sammen med noget, jeg synes har været en mangel i den offentlige sektor i flere år. Der er sket mange gode ting i den offentlige sektor i de seneste år, men der er også i for mange tilfælde sket det, at det ikke har været sjovt nok for de enkelte – kald det så ledere, personalegrupper eller andre på arbejdspladserne rundt omkring – at skyde den lille genvej, at finde den lidt bedre løsning, den lidt hurtigere løsning, den måde at få tingene til at glide på for en lidt billigere penge, fordi det med det samme har udløst en eller anden form for: Nå, ja, men så kan vi også spare lidt mere på det næste år! Har I været gode til det dette år – og jeg taler ikke kun om den statslige sektor, det er i høj grad også i kommunerne – så har man gang på gang oplevet ude på de enkelte institutioner, undervisningssteder, eller hvor det er: Så får I lige kniven en ekstra gang, når der igen skal tages procentvise besparelser, fordi vi ikke helt nåede budgetmålene.

[Mimi Jakobsen]

Og det er det, jeg vil efterlyse i den offentlige sektor: Hvordan gør vi det endnu sjovere, mere spændende, mere tillokkende helt ned til den enkelte sagsbehandler i en socialforvaltning at klare problemer selvstændigt, ansvarsbevist og med ansvar over for økonomien, uden at der derved åbnes mulighed for, at politikerne så igen kommer rendende og skærer ned, hvis man gør sig den ekstra umage? Det synes jeg er et væsentligt problem, som også kommer op i forbindelse med udliciteringscirkulæret – ikke kun dér, men generelt i vores bestræbelser på at fremme produktiviteten og alt det her.

Det, det drejer sig om, er vel at få de enkelte medarbejdere og navnlig lederne – for det er jo nok dér, det skal komme fra, men i høj grad også på gulvet, hvor de gode ideer og praktiske forslag måske kan komme fra – til at føle, at de ikke bliver til grin, når de kommer med forslag, der rationaliserer og gør driften billigere, ved at man så siger: Nå, men tak for det; belønningen er så, at vi skærer budgettet ekstra ned næste år. I er jo så gode til at spare her hos jer!

Så bliver det ikke sjovt, og så får vi trægheden, som ingen af os, som jeg hører det i dag, ønsker. Ingen af os vil, at man bare gør, som man plejer, eller at man bare skal gøre som sidste år osv. Alle ønsker denne udvikling af den offentlige sektor, og dér synes jeg, vi gokker os selv i hovedet ved for ofte at gå ud og sige: Nå, men så får I lige denne her oveni.

Så det er det ene: det skal være sjovt at tænke nyt, det skal kunne betale sig at tænke nyt. Vi kan skændes længe og inderligt om, hvor meget man skal have retur. Jeg mener ikke absolut, at alle de penge, man sparer ved udliciteringer, automatisk skal bruges til offentlige serviceforbedringer; det er heller ikke det, der står i dagsordenen. Men der står i dagsordenen, at man ikke absolut skal bruge automatikken til budgetnedskæringer, og det er så et forvarsel til finansministeren om, at vi ville synes, det var urimeligt, hvis man næste gang, man skal lave disse talopstillinger, siger: Jamen vi udliciterer forlods så og så mange millioner kroner til de enkelte institutioner, og de skal udliciteres for de penge, for så har man dels taget afgørelsen hos institutionen, ansvaret hos institutionen, væk, og så får man efter min mening, efter CD's opfattelse, indbygget det ideologiske i det her.

Lederansvarlighed er vel også – og det ved jeg da – for den borgerlige regering afgørende. Det er helt afgørende, at vi får offentlige ledere, som fuldstændig som private ledere også gør op forretningsmæssigt. Men vi ved jo også, at nogle af dem administrerer nogle budgetter, som giver temmelig stort underskud. Jeg erindrers selv min tid som socialminister, hvor jeg fik præsenteret landets største underskud på 72 mia. kr. Vi havde 1 mio. kr. i indtægt i Socialministeriet. Det kan vel næppe kaldes forretningsmæssig drift.

Så derfor en understregning af lederansvaret og en understregning af, at det skal kunne betale sig for dem derude at foretage den ekstra tankevendning, hjerneindsats, for at gøre det billigere og gøre det bedre.

Der er ingen ideologiske betænkeligheder fra CD's side ved at opstille konkurrencevilkår og gøre det mere klart, hvad det er, vi kan tilbyde som offentlig sektor, og hvad den private sektor skal tilbyde for at kunne konkurrere på lige vilkår, og hvad det så egentlig koster. Vores betænkeligheder går på, at der hele tiden tales om »skal«.

Kvalitetsbegrebet er nævnt i cirkulæret, og det er måske en af mine få indvendinger til det rent tekniske i cirkulæret. Jeg er bekymret over den kvalitetsomtale, der er. Der står i § 8, stk. 2, hvor specifikationen, som jeg helt er tilhænger af at man foretager, er omtalt, at den »så vidt muligt« skal indeholde oplysninger om kontraktmæssige osv. og kvalitetsmæssige krav. Dér er det, jeg forudser glidebanen.

Altså den er jo typisk, den med rengøringen, og derfor er det også relevant at tage den frem. Enhver kan se, at rengøring da burde kunne gøres af private selskaber. Det kan det også, men jeg erindrers jo det tidligere medlem fru Kirsten Lees manende foredrag herinde gang på gang om, hvor vigtigt det var, at rengøringen i daginstitutionerne blev gjort sådan og sådan, for ellers blev der øget sygdom. Og dér er det, jeg forudser glidebanen. Modsat hr. Kim Behnkes forestillingsverden ser man for sig forvaltningschefen, der sidder og siger:

Nu må jeg have fred for de her kommunalpolitikere i socialudvalget. Jeg foreslår, at vi udliciterer det og det. Det bliver måske ikke så helt billigt, men så kan man slække lidt på kvaliteten, så bliver det billigere alligevel, og så har jeg nået mit sparemål.

[Mimi Jakobsen]

Den vej kan det også gå, for selvfølgelig er der interesse for dette her blandt kommunalpolitikere.

Hr. Kim Behnke taler, som om der over hele landet sidder kommunalpolitikere, der ikke gider tænke nyt, der kun gider beskæftige sig med, hvordan de får pumpet den offentlige sektor op. Det må være en stor falliterklæring i hvert fald til hr. Kim Behnkes egne kommunalbestyrelsesmedlemmer, men jeg tror også til mange, mange andre.

Kvalitetsbegrebet synes jeg er et af de svingende punkter i dette her, for selvfølgelig kan man altid få det billigere, men det med det bedre, som finansministeren nævnte mange gange, føler jeg ikke er tilstrækkelig sikret i selve cirkulærets tekst.

Et helt andet spørgsmål er så: Hvem er det, man udliciterer til? Det skal vi selvfølgelig ikke blande os i herindefra, men jeg må bare gøre opmærksom på, hvad finansministeren selv har været opmærksom på, at udliciterer man til nogle monopollignende virksomheder, der kan give nogle brandtilbud det første år, som ser vældig billige ud, kan man altså også løbe ind i de problemer, der har vist sig nogle steder, med, at det måske er knap så billigt året efter, og i løbet af 3-4 år bliver det pludselig temmelig dyrt at have udliciteret. Så det er ikke ubetænkeligt, hvem man udliciterer til.

For at gøre det kort – til sidst da i hvert fald – vil jeg sige til finansministeren: For CD's vedkommende er denne forespørgsel et signal til finansministeren om, at når vi skal i gang med de kommende finanslovforhandlinger for 1993 – for det skal vi jo på et eller andet tidspunkt – vil vi fra CD's side stille os mere kritisk, end vi har gjort de foregående år, ikke specielt over for udlicitering, men over for udlicitering som et led i det her med, at nu udstikker vi en yderligere besparelsesrunde, som kan udmøntes på den og den måde. Det er sket mange år i træk, og det gør det altså ikke mere smageligt efterhånden. Ét år var det tjenestemandspensionerne, hvor institutionerne så oveni, efter at vi havde vedtaget finansloven – og det skete i fuld overensstemmelse med de partier, der var forligspartnere – kom i løbet af året og pludselig skulle have indregnet deres tjenestemandspensioner i deres vedtagne budgetter. Sidste år var det det med sygefraværet, vi gav tilslutning til. Hvem kan være imod at

begrænse sygefraværet? Men pludselig bliver det gjort op i besparelsesprocenter og beløb, som kommer oven i det, vi allerede havde vedtaget én gang.

Derfor synes jeg, det er et fair signal at give finansministeren. Finansministeren må selv afgøre, hvad han vil bruge det til, men det vil under alle omstændigheder være en sag, som CD vil interessere sig for, ikke ud fra ideologiske forudsætninger, men netop for at afideologisere dette her og få truffet de beslutninger, som er fornuftige, praktiske, og som netop er bedst og billigst, men heller ikke andet.

(Kort bemærkning).

Kim Behnke (FP):

Vi kunne have sparet denne debat, hvis fru Mimi Jakobsen havde læst en bog, der udkom i 1990, og som hedder »Privatiseringer – den danske model«, for alle de forbehold, fru Mimi Jakobsen har over for udliciteringer, er grundigt beskrevet deri med nøje henvisninger til praktiske eksempler både fra Danmark og fra udlandet.

Lad mig blot tage to af fru Mimi Jakobsens bekymringer. Fru Mimi Jakobsen frygtede, at der kunne opstå private monopoler, som lige pludselig sad på hele markedet. Nu eksisterer private monopoler pr. definition ikke. Der eksisterer lovbeskyttede monopoler eller offentlige monopoler, men på et frit marked eksisterer monopoler pr. definition ikke. Skulle der endelig være nogle monopollignende situationer, kan man i kommunalbestyrelser, amtsråd, Folketinget og andre steder, hvor man udliciterer, slippe for det ved at indbygge 2- eller 3-årsperioder, hvor tingene skal ud til ny udbudsrunde, hvor man så har mulighed for at skifte ud, hvis det viser sig – som fru Mimi Jakobsen er bekymret for – at når det første år er gået, så forhøjer man bare priserne.

Det er i øvrigt blot et spørgsmål om at formulere den kontrakt, der bliver indgået, tilstrækkeligt seriøst. Man har nogle erfaringer fra England, hvor man i forbindelse med nogle af de første udliciteringer, man foretog derovre, ikke var særlig opmærksom på at få formuleret kontrakterne grundigt fra de offentlige myndigheders side. Men man fandt så ud af, at det nok var klogt at gøre det, og i den anden runde, den tredje runde osv., der efterhånden har været i England, har man indbygget seriøst formulerede kontrakter, og så fungerer det.

[Kim Behnke]

Det andet, jeg vil nævne, er bekymringen for, om en rengøringsopgave bliver løst tilstrækkelig seriøst. Jeg skal bede fru Mimi Jakobsen om – igen med henvisning til den nævnte bog – at bemærke, hvordan man f.eks. i den danske hotelbranche uden problemer kontraktmæssigt har formuleret sig ud af den slags ting. Man indbygger det, der hedder en »white glove test« gående ud på, at man f.eks. for et hotels vedkommende til enhver tid kan gå ind i et hvilket som helst lokale, man mener er rengjort, og gå over gulve osv. med et hvidt klæde. Man er kontraktligt forpligtet til, at det skal man kunne gøre, og nøjagtig det samme kan offentlige institutioner selvfølgelig gøre, når de laver kontrakterne. Det er ikke noget problem.

(Kort bemærkning).

Mimi Jakobsen (CD):

Jeg synes bare, det er så klædeligt, når også hr. Kim Behnke, som taler så varmt for både privatisering og udlicitering, erkender, at der altså er nogle ting, der skal tages højde for. Alle problemer er ikke løst, fordi man lægger opgaverne over i privat regi. Kald det monopol eller ej, men hvis kommunerne – vi havde et par tilfælde med nogle amtskommuner for ikke så lang tid siden – hvis kommunerne udliciterer opgaver i for store klumper, er det ikke de små kommunale virksomheder, der kan klare dette her. Det er noget af det, man skal være opmærksom på, og jeg nævner det som eksempel på, at alle problemer ikke er løst, bare fordi man udliciterer. Man kan ikke bebrejde store virksomheder, at de udøver denne forretnings-skik, for herregud, det er jo ikke baseret på velgørenhed. Men jeg gør opmærksom på, at jeg er glad for, at hr. Kim Behnke giver mig ret: at der da bestemt er nogle problemer, der skal overvindes, inden man kan sige, at udlicitering bare er noget pragtfuldt.

(Kort bemærkning).

Kim Behnke (FP):

Jo, men fru Mimi Jakobsen, jeg gav også løsningen, og den er, at man udliciterer for åremålsbestemte perioder og så gentager processen. Så har andre mulighed for at byde på opgaven, og man har mulighed for i kommunen, amtet eller staten, hvor det nu er, at gøre erfaringer om, hvorvidt det var en for stor portion, man udliciterede, osv. osv.

Problemet er, at fru Mimi Jakobsen opfatter staten som ideel, og staten er ikke ideel. Fru Mimi Jakobsen kræver af en udlicitering eller af en privatisering, at man skal opnå sådan en utopisk fuldstændig 100 pct.-situation. Men det er ikke det, der bliver tilfældet, og det er heller ikke det, som jeg forsøger at påstå over for Folketinget. For det, vi skal sammenligne med, er den nuværende tilstand i den offentlige sektor, den nuværende tilstand i staten, hvor man som borger, hvis man er utilfreds med noget, render panden mod en mur, hvor man f.eks. som byrådsmedlem måske er utilfreds med rengøringen på rådhuset, men ikke kan gøre noget ved det. Man kan sige til en eller anden: Kan I ikke godt gøre det bedre næste gang? Der sker ikke noget, for der er ingen konsekvenser. De pågældende er tjenstemandsansatte, man kan ikke slippe af med dem, osv. osv.

Den idé, der hedder privatisering og udlicitering, tilbyder, at man igennem valg, igennem disse udliciteringer, får mulighed for at få konkurrence på området. Og konkurrence er nu engang ikke det dårligste i denne verden til at få udskilt godt og ondt fra hinanden, hvorimod det, fru Mimi Jakobsen giver udtryk for, er, at bare tingene ordnes af staten, skal det nok være godt.

Hr. Lykketoft efterlyste tidligere empiriske beviser. Jeg skal minde om, at netop med hensyn til statens utilstrækkelighed, den offentlige sektors utilstrækkelighed, er der vist rigeligt med bevis for, at de seneste 30 år ikke har ført et ideelt samfund med sig, tværtimod.

Bilgrav-Nielsen (RV):

Jeg synes ikke, der i denne sag om udlicitering af statslige opgaver, især driftsopgaver, er grundlag for nogen stor ideologisk diskussion; det kunne der være opræk til med oplæg fra hr. Lykketoft, der senere blev fulgt op af hr. Peter Brixtofte, men jeg tror ikke, der er baggrund for den. Jeg mener, at det afgørende er – og det er der udtalt enighed om – at få opgaverne løst så godt som muligt, men også til den rigtige pris. Det kan godt være, at der vil dukke eksempler op, hvor vi må sige, at de taler ikke for fastholdelse af dette eller dette område inden for systemet, men jeg forstod finansministerens svar sådan, at der kommer en redegørelse til Folketinget en gang om året, og så bli-

[Bilgrav-Nielsen]

ver det vel muligt at tage stilling til, hvorvidt man skal køre med det koncept, der nu er lagt op til i dette cirkulære.

Vi er helt afgjort tilhængere af, at vi går de nye veje, der her er beskrevet, og jeg må sige, at når det drejer sig om et så beskedent skridt i ny retning, som finansministeren redegjorde for, fra ca. 10 pct. udliciteret til måske 20 pct. over nogle få år, så er det lige præcis så stilfærdigt og så styret, kan man sige, at der ikke er nogen risiko for de store ulykker. Jeg tror i øvrigt ikke, de kommer. Jeg tror tværtimod, at det vil være gavnligt, og jeg tror, mange i den offentlige sektor vil glæde sig til at kunne gå disse veje.

Derfor kan jeg heller ikke give tilslutning til, at vi vedtager en dagsorden, der specielt for den sidste halvdel vedkommende låser sig fast på, at hvis der kommer besparelser, skal de anvendes til forbedringer af kvaliteten i den offentlige service. Det kan godt være, de skal det på enkelte områder, et enkelt år, fordi der er nogle forbedringer, vi politisk ønsker gennemført, men det kan også være, at der er andre områder, hvor vi siger, at her kan vi foretage en besparelse, fordi vi et år gerne vil afsætte flere penge til Østhjælpen, eller hvad ved jeg. Den fleksibilitet tror jeg enhver, der har deltaget i diskussionen om finanslovene, ved at vi har brug for.

Derfor er jeg betænkelig ved den tilføjelse, som dagsordenen har fået – tror jeg – over en nat, ellers havde det set helt anderledes ud for Det Radikale Venstres tilslutning. Nu må vi stemme imod.

Kofod-Svendsen (KRF):

Man kan begynde med at stille det overordnede spørgsmål: Er det positivt eller er det negativt at satse på udlicitering af offentlige drifts- og anlægsopgaver? For at besvare det spørgsmål må man selvfølgelig se lidt nærmere på, hvad følgerne vil blive. Men hvis det er sådan, at man skaber flere valgmuligheder i tilfælde, hvor både det offentlige og det private byder på en konkret opgave, er det da kun godt.

Det er ikke en selvfølge, at det offentlige skal løse en række drifts- og anlægsopgaver. Men det skal heller ikke være sådan, at det er en selvfølge, at det offentlige ikke skal gøre det. Det må naturligvis afhænge af en helt

jordnær prøve, og vi har vel alle hørt adskillige eksempler på, hvordan det offentlige har løst en opgave. Private er kommet med tilbud, men så er det offentlige faktisk kommet med et nyt tilbud, som viste sig at være væsentlig billigere. Man blev tvunget til at overveje, om opgaven kunne løses på en ny måde. Nogle gange betyder det, at private får opgaven. Andre gange er der saglige argumenter for, at det offentlige fortsat løser opgaven. Og det tror jeg er det rigtige svar på: Er udlicitering noget godt? Ja, det er godt på grund af den udfordring, det offentlige får, at man i hvert enkelt tilfælde vælger, om det offentlige fortsat skal løse opgaven eller det skal ske i privat regi. Jeg mener, vi har flere eksempler på, at et skift har været fornuftigt.

Men jeg er da enig i det, hr. Lykketoft var inde på. Det skal ikke betyde, at vi så får nogle ideologisk bestemte private monopoler. Hensigtsmæssigheden må være det afgørende, det må selvfølgelig komme an på en prøve, og vi må være så fordomsfri, så åbne, som overhovedet muligt.

Men hvis vi så – enten ved, at private får opgaven, eller ved, at det offentlige for færre økonomiske ressourcer fortsat løser opgaven – sparer nogle penge, skal vi så pr. definition sige, at disse midler ikke må medføre en offentlig besparelse, eller at vi løser nye opgaver? Det Radikale Venstres ordfører nævnte en øget indsats på Østeuropaområdet; vi kunne nævne en lang række ønsker, vi har alle ønskesedler til de kommende finanslovforhandlinger. Jeg kan ikke forstå det andet punktum i den af hr. Lykketoft og fru Mimi Jakobsen foreslåede dagsorden om, at man på forhånd skal bindes. En gevinst ved en udlicitering bør ikke være selvstændig anledning til budgetnedskæring, men være til rådighed for en forbedring af kvaliteten i den offentlige service. Men hvad nu, hvis man vil give en privat institution på det sociale område en mulighed eller der er helt nye opgaver, man vil sætte i gang? Hvorfor denne binding?

Vi er uenige i den binding, som ligger i anden sætning, og vil derfor stemme imod dagsordenen. Ideologisk er vi ikke for, at man for enhver pris skal udlicitere, men vi skal hele tiden ind i overvejsen: Er det godt, at det offentlige fortsætter, eller skal vi have et skift? Dermed har vi ikke pr. automatik sagt, at pri-

[Kofod-Svendsen]

vate skal løse drifts- og anlægsopgaver frem for det offentlige, men vi vil hele tiden ind i denne udfordring. Og når vi har et underskud på over 30 mia. kr., kan det være ganske fornuftigt at indkassere en besparelse, hvis der er mulighed herfor.

Der er områder, følsomme områder, hvor jeg tror vi alle finder det mere end vanskeligt at gennemføre besparelser. Men at vi pr. definition skal undgå besparelser, kan vi ikke medvirke til. Derfor stemmer vi imod.

Finansministeren (Henning Dyremose):

Når man lytter til debatten, tror jeg, man med rimelighed kan slå fast, at der er almindelig – sådan oplever jeg det – accept af, at udlicitering af offentlige opgaver i virkeligheden er en ganske god idé. Sådan har jeg forstået langt de fleste ordførere, for ikke at sige alle ordførerne. Det er noget med at få efterprøvet, hvor vi løser opgaverne bedst og billigst, og det vil være til fordel for de fleste at få det efterprøvet.

Jeg vil gerne understrege endnu en gang, at jeg synes næsten, det er allermest til fordel for de offentligt ansatte, for hvor har de dog været udsat for utrolig mange urimelige angreb, når folk næsten pr. rygrad siger: De er offentligt ansat, derfor er det ikke så godt, det, de laver. Folk bruger lidt mindre diplomatiske udtryk end det, jeg anvendte. Men her får vi altså lejlighed til at efterprøve via udbudsforretningen, hvem der faktisk løser opgaven bedst og billigst. Og hvis det er de offentligt ansatte, der løser den bedst og billigst, så beholder de den. Så kan de med rette fortælle alle – venner, kollegaer, familie – at alt det dér pjat med, at de private på alle punkter er bedre end de offentlige, holder slet ikke. Det er dokumenteret, at på det og det område løser vi altså opgaven bedre og billigere end de private.

Så det er faktisk helt rigtigt opfattet, når hr. Jes Lunde bemærkede, at jeg talte en hel del om personalet i denne sammenhæng. Det gør vi også i den lille vejledning, vi udsendte i sidste uge fra administrations- og personaledepartementet om udlicitering og effektivisering gennem konkurrence. Der er faktisk et helt kapitel om personalet og udlicitering, fordi det er så afgørende, at det i givet fald foregår på en måde, som skaber motivation og engagement og – som fru Mimi Jakobsen var inde på – i virkeligheden sjovere arbejdspladser.

Det er ikke det med udlicitering, der er uenighed om, sådan har jeg forstået debatten. Det, der kan være lidt uenighed om, er procedureerne i forbindelse med det, og derfor synes jeg i og for sig, at det eneste problematiske i dagens debat er den foreslåede dagsorden. Det er ikke så meget debatten, vi har haft, den synes jeg har været fordomsfri, men jeg synes, den foreslåede dagsorden er problematisk. Jeg er efterhånden kommet lidt i tvivl om, hvad der egentlig står i første punktum. Der står, at »Folketinget opfordrer til, at det er ledelsen i den enkelte statslige institution eller forvaltningsenhed, der konkret afgør, om udlicitering af arbejdsopgaver ud fra drifts- og samfundsøkonomiske hensyn er hensigtsmæssig.«

En af ordførerne har spurgt: Det skal vel ikke forstås sådan, at man tager politikernes ansvar for de samfundsøkonomiske hensyn fra dem og lægger det ud til den enkelte institution? Det ville vel nærmest være i strid med ministeransvarlighedsloven. Men sådan forstod jeg heller ikke hr. Lykketofts indlæg. Hr. Lykketoft sagde, at der skulle selvfølgelig ikke pilles ved ministrenes instruktionsbeføjelser. Det synes jeg er en klar og rigtig melding, men hvis det ikke er det, der er tale om, hvad adskiller så dagsordenen – det vil jeg da egentlig gerne vide – fra det, der allerede står i cirkulæret? For der står jo faktisk allerede i cirkulærets § 10, at det er den udbydende institution – vi siger ikke engang ledelsen, det kan sådan set være den udbydende institution – der sidder på samarbejdet mellem ledelse og medarbejdere. Der står, at det er den udbydende institution, der i sin afgørelse osv.

Det er altså den udbydende institution, der går ind og afgør den konkrete sag i henhold til de udbudsretningslinjer, som den udbydende institution også selv har lagt fast. Jamen er det bare det, man ønsker gentaget? Hvorfor siger man så ikke, at cirkulærets regler skal fastholdes? Det er så i øvrigt de regler i § 10 – regler, som er i overensstemmelse med bestemmelserne i det foreliggende forslag til EF-tjenesteydelsesdirektiv – der som bekendt har været forelagt for og har vundet tilslutning i Markedsudvalget. Hvis det bare er det, man vil, er der i og for sig ingen baggrund for den del af dagsordenen. Det er – det vil jeg i øvrigt også gerne bekræfte over for hr. Jes Lunde – udtryk for regeringens ønske om decentralisering af an-

[Finansministeren]

svar og kompetence. Men vi kan selvfølgelig ikke decentralisere ansvaret for at leve op til de samfundsøkonomiske hensyn, som hr. Lykketoft så rigtigt bemærkede. Derfor har jeg altså efterhånden svært ved at forstå, hvad formålet med første halvdel af dagsordenen egentlig er.

Hvad angår anden halvdel af dagsordenen, om den eventuelle økonomiske gevinst, er jeg glad for, at fru Mimi Jakobsen selv mindede om, at der jo tidligere i finanslovaftaler for 1989, 1990, 1991 bl.a. med CD's stemmer har været tale om kvantitative udbudsforpligtelser på 500 mio. kr. om året; det første år regnede vi med at det ville give en besparelse på 50 mio. kr., og de næste to år regnede vi med at det ville give en besparelse på 100 mio. kr. i hvert af årene.

Det er altså et instrument, som de nuværende regeringspartier og CD i fællesskab har brugt, men så er der sket det, at udliciteringsudvalget i sin betænkning i kapitel 5 har rapporteret, at der kun er tale om, at godt en tredjedel af de statslige institutioner har rapporteret, at den fastsatte kvantitative forpligtelse i høj grad har haft betydning for anvendelse af udlicitering, og de fremhæver, at samtidig er det kun 14 pct., der har angivet alene at udlicitere på grund af de udmeldte forpligtelser. Det er altså i et mindretal af tilfældene – en syvendedel af tilfældene – de kvantitative udbudsforpligtelser, der har fået institutionerne til at udlicitere. Det er en af baggrundene for, at regeringen ikke i forbindelse med finanslovforslaget for 1992 har fastsat en kvantitativ udbudsforpligtelse. Det har vi jo nemlig ikke. Og vi har det bl.a. ikke, fordi vi havde betænkningen på vej; vi regnede med, at vi skulle følge betænkningen op, og vi regnede med, at det måske kunne give anledning til, at der kom nye regler. Det kom der jo så også i cirkulæret af 21. januar 1992.

Men det cirkulære adskiller sig fra de tidligere kvantitative udbudsforpligtelser ved, at det efter cirkulæret er underordnet, om udførelsen af den udbudte opgave overdrages til en privat leverandør eller den fortsat varetages af den pågældende institution. Det afgørende er, at der opnås konkurrence om udførelse af opgaverne. Der er altså netop ikke tale om tvangsudlicitering i cirkulæret, sådan som hr. Lykketoft mente at forstå cirkulæret. Hvis den offentlige institution løser opgaven bedst og billigst, beholder den opgaven.

Hvis den offentlige institution er dyrere end de private, mener hr. Lykketoft så, at vi alligevel skal bruge skatteydernes penge, bruge ekstra af dem, for at levere den service til borgerne? Altså, det virker ikke som værende i overensstemmelse med SAMAK-rapportens anbefalinger. SAMAK-rapporten virker meget mere moderne end det dagsordensforslag, vi ser her i dag.

Men vi har altså netop ikke i 1992 fastsat særlige effektivitetsbesparelser vedrørende udlicitering, bl.a. i lyset af, at vi regnede med, at der kunne være indkøringssomkostninger i forbindelse med det nye cirkulære. Jeg tror, det var hr. Bilgrav-Nielsen, der sagde, at nogle gange kan man se en besparelse på det, andre gange kan man ikke. Nogle gange kan man indregne en besparelse, andre gange lader man være. Vi har altså gjort det i 1989, 1990 og 1991. I 1992 har vi ikke gjort det; det har end ikke været foreslået. Men skulle man virkelig på forhånd binde sig til, at en eventuel økonomisk gevinst ikke må føre til besparelse, men skal bruges til nye offentlige udgifter? Det er ikke hensigtsmæssigt.

Jeg er en lille smule ked af, at fru Mimi Jakobsen er med i denne dagsorden, for jeg betragter den faktisk som et stykke gammeldags socialdemokratisme, som værende fra længe før man begyndte at forny sig, som man gjorde i forbindelse med SAMAK-rapporten. Og jeg synes, det er synd og skam at forsøge at lave bindinger på, at man må ikke spare på de offentlige budgetter, når der netop er tale om, at det her ikke er noget, der drejer sig om tvangsudlicitering; det er noget, der drejer sig om, at vi for en beskedent del af de offentlige driftsopgaver gradvis får år for år skal efterprøve, hvem der løser opgaverne bedst og billigst, og give de offentligt ansatte det rygstød, at de kan dokumentere, at ofte er det dem, der gør det. Jeg er nemlig ikke i tvivl om, at det vil blive dokumenteret i den ene sag efter den anden, at de offentligt ansatte løser opgaven bedst og billigst, og så fortsætter de selvfølgelig med at løse den.

Der er altså ikke tale om, at vi én gang for alle flytter nogle opgaver i den ene eller den anden retning. Der er tale om en løbende proces, hvor vi af og til får nogle besparelser. Jamen skal vi så ikke også have lov til at spare på de offentlige budgetter? Af og til gør vi det ik-

[Finansministeren]

ke, men så har vi efterprøvet det og ved, at vi altså ikke kunne spare i vores løsning af den pågældende opgave.

Men altså som sagt – jeg synes, debatten viser fordomsfrihed omkring det at anvende udlicitering. Jeg tror også, det er noget, der vil blive anvendt mere og mere både i staten på initiativ af ledelse og medarbejdere i de enkelte institutioner og på politisk initiativ. Så tror jeg også, det i højere og højere grad vil blive anvendt i kommuner og amter, fordi det simpelt hen er udtryk for, at det er sund fornuft at efterprøve, hvor opgaverne løses bedst og billigst.

Så debatten har været god nok. Jeg synes bare, det er en forkert dagsorden, der bliver vedtaget.

Lykketoft (S):

Jeg ser ikke den store anledning til at forlænge debatten meget mere. Jeg tror, der er en forskel – jeg har ikke kunnet lytte mig væk fra det heller ved at høre finansministerens sidste indlæg – i vores grad af tro på, at de offentlige ledere, vi har, og de offentligt ansatte, vi har, kan løse opgaverne både godt og billigt.

Men vi skal hele tiden være optaget af – og lad os fastholde enigheden om det – hvordan vi inden for den offentlige sektor sørger for at have tilstrækkelige tilskyndelser til konstant at tilpasse organisationen, være effektiv, være moderne i måden at løse opgaver på. Det forudsætter et element af konkurrence både udefra på nogle udvalgte, skiftende områder, og det forudsætter, at der også inden for den offentlige sektor er incitament til indbyrdes konkurrence.

Det skal selvfølgelig ikke være sådan, at hvis en offentlig institution er dyrere til at løse en opgave, skal den alligevel vælges frem for de private. Det er ikke det, vi har argumenteret for. Det skal heller ikke være sådan, at nogle overordnede beslutninger om, hvad det er for samfundsøkonomiske hensyn, der skal tages, eller hvordan man skal inddrage alle de eksterne omkostninger i forbindelse med en udlicitering, at det skal være noget, man helt og aldeles kan afgøre lokalt. Men jeg tror, at der også her er en forskel i vurderingen af, hvor stort et ansvar man egentlig godt kan lægge ud til den enkelte offentlige virksomhed.

Hr. Bilgrav-Nielsen siger i sit indlæg, at det at forudsætte, at vi skal øge andelen af offentlige driftsopgaver, der udliciteres, fra 10 pct. til 20 pct., er et lille skridt. Det er jeg ikke så sikker på at det er. Jeg tror, det er et meget stort skridt. Og måske vil det vise sig at være et u hensigtsmæssigt stort skridt, fordi den type opgaver, vi løser i det offentlige – også med de erfaringer, vi har om, i hvor ringe grad der har været gevinst at hente ved udlicitering – nok ikke er særlig velegnede til det.

Det sidste spørgsmål, der har været behandlet her, er spørgsmålet om, at dagsordenens tekst fastlåser, at man område for område skal fastholde, at gevinster, der måtte komme, også skal bruges til kvalitetsforbedringer på præcis de områder.

Jeg vil godt sige, at det er ikke sådan, fru Mimi Jakobsen og jeg har forstået teksten. Det er lige så meget det, hr. finansminister, at vi nu år for år for år har fået stillet disse ret så barske produktivitetskrav til alle dele af den offentlige sektor. Vores opfattelse er, at de i alt for mange tilfælde har været så barske, at det ikke har været produktivetsforbedringer: samme ydelse til lavere pris, men ringere ydelse til lavere pris. I øvrigt har forudsætningen vel været, at når man skulle nå de produktivetsforbedringer, var det bl.a. i et helt spektrum af forskellige muligheder også muligheden for udlicitering, der var inde i billedet som instrument. Derfor virker det ejendommeligt, derfor virker det uforsvarligt, hvis man oven i det lægger et ekstra generelt sparekrav. Det er og bliver hovedtemaet i denne dagsorden; det er det, vi er betænkelige ved, det er det, vi prøver at forebygge ved at foreslå denne dagsorden.

Henning Andersen (KF):

Når jeg under mit første indlæg ikke markerede i forhold til forslaget om motiveret dagsorden, var det, fordi hr. Lykketoft jo foreslog den i sit indlæg, og jeg skulle på talerstolen lige efter. Da jeg hørte dagsordensforslaget, tænkte jeg, at det ikke kunne være rigtigt, og jeg ville derfor gerne læse det igennem helt konkret. Det har jeg haft mulighed for nu.

Jeg skal ikke forlænge debatten, men blot sige, at det har været en god debat, men jeg kan slet ikke forstå udformningen af den motiverede dagsorden. Den hænger overhovedet ikke sammen. Med de erfaringer, jeg har haft igen-

[Henning Andersen]

nem 22 år i amtskommunalt arbejde, er det, vi gør i kommuner og amter rundt omkring i Danmark, ikke mindst med socialdemokratiske ledelser, lige modsat den dagsorden, vi om et øjeblik vedtager med et flertal.

Jeg skal blot meddele, at vi stemmer imod.

(Kort bemærkning).

Mimi Jakobsen (CD):

Finansministeren kaldte det en gammeldags tankegang at blokere for besparelser i den offentlige sektor. Nu mener jeg, at hr. Lykketoft har redegjort for, at der ikke er blokeret for besparelser og tilbageholdenhed og alt muligt andet af den skuffe i den offentlige sektor, slet ikke med denne dagsorden.

Det, vi håber at gøre indtryk på finansministeren med, er at sige, at man ikke forlods idømmer forskellige institutioner et eller anden beløb, en eller anden procentdel, som de skal opnå ved at udlicitere. Jeg mener ikke, det er gammeldags, hr. finansminister. Jeg brugte megen tid på at tale om, at man skulle gøre det sjovere – det hæftede finansministeren sig også ved – for offentlige ledere og for medarbejdere i den offentlige sektor at finde den lille genvej til at gøre tingene billigere, nemmere og måske oven i købet bedre for folk. Men jeg efterlyser det incitament i den offentlige sektor. Alt for ofte har vi i de senere år set, at gør man sig umage for at finde den nemmere måde, den lidt billigere måde, den gode løsning, så bliver man straffet med en yderligere besparelse – i stedet for, at man fik en eller anden form for belønning, der gjorde, at man også gad tænke kreativt næste gang.

Jeg mener ikke, det er en gammeldags tankegang, og det tror jeg egentlig heller ikke finansministeren mener.

Finansministeren (Henning Dyremose):

Jeg er glad for fortolkningsbidragene om, at der ikke med denne dagsorden er blokeret for besparelser. Det synes jeg er vigtigt. Men jeg vil alligevel godt gøre et sidste forsøg på at undgå denne dagsorden, for jeg synes, hr. Lykketoft baserede sin replik på en fejlinformation eller en fejlhuskning.

Der står ikke i cirkulæret noget om, at 10 pct. skal blive til 20 pct. Det er en forventning, regeringen har, og som det fremgik af mit svar lige før, siges der ikke hermed noget om, hvor

mange procent der klares af det offentlige, og hvor mange procent der klares af private. Vi taler om, at vi i stedet for at udbyde 10 pct. af forretningerne i løbet af de næste 4 år skal op på at udbyde 20 pct. af forretningerne.

Det var netop en af mine pointer, at jeg har så meget tillid til effektiviteten i den offentlige sektor, at jeg tror, at en meget stor del af opgaverne vil blive løst af den offentlige sektor selv. Og så fjerner vi i virkeligheden hr. Lykketofts frygt for, om man når helt op på 20 pct., og derfor burde hr. Lykketoft overveje, om vi ikke også skulle fjerne dette dagsordensforslag, som altså viser sig at være helt nødvendigt.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslag om motiveret dagsorden nr. D 41 af Lykketoft (S) og Mimi Jakobsen (CD) (se foran)

vedtoges med 54 stemmer (S, SF og CD) mod 46 (KF, V, FP, RV og KRF).

Hermed sluttede forespørgslen.

Meddelelser fra formanden:

Formanden:

Der er ikke mere på dagsordenen.

Medlemmer af Folketinget Kim Behnke (FP), Ole Donner (FP), Kirsten Jacobsen (FP) og Pia Kjærsgaard (FP) har meddelt mig, at de ønsker mundtligt at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om rigsretstiltale mod økonomiminister og skatteminister Anders Fogh Rasmussen i anledning af ambisagen.
(Beslutningsforslag nr. B 86).

Mundtlig fremsættelse af forslag:

Formanden:

Uden for dagsordenen giver jeg ordet til hr. Kim Behnke, for at han kan fremsætte det nu anmeldte forslag til folketingsbeslutning.

Kim Behnke (FP):

Når Fremskridtspartiet har valgt at benytte

[Kim Behnke]

muligheden for en mundtlig fremsættelse af et beslutningsforslag, skyldes det, at udviklingen i den såkaldte ambisag går meget hurtigt. Fra dag til dag fremkommer der nye oplysninger i sagen, og vi vil meget nødtigt komme i den situation, at vi i forbindelse med en skriftlig fremsættelse er kommet med udsagn, som på et senere tidspunkt måske viser sig at være forældet.

Når vi tager det skridt at fremsætte et beslutningsforslag gående ud på, at der rejses rigstiltale mod skatteministeren, skyldes det, at der efter vores bedste, nøgterne vurdering er sket en overtrædelse af ministeransvarlighedslovens § 5, stk. 1, subsidiært § 5, stk. 2. Særlig § 5, stk. 2, taler om, at der i forbindelse med behandlinger i Folketinget af lovforslag og lignende altid skal afgives fuldstændige og korrekte oplysninger til Folketinget.

Vi mener ikke, at der i forbindelse med vedtagelsen af arbejdsmarkedsbidraget i december 1987 blev afgivet tilstrækkelige og fyldestgørende oplysninger til Folketinget.

Det er fremgået af den debat, der er foregået, at man har ment, at der blandt forligspartierne, der var enige om at indføre arbejdsmarkedsbidraget, var tale om en tilstrækkelig oplysningsgrad. Men det er ikke tilstrækkeligt.

Alle Folketingets partier og alle Folketingets medlemmer skal have tilstrækkelige oplysninger, og derfor mener vi, at der bør rejses rigstiltale mod skatteministeren.

Det beslutningsforslag, der nu fremsættes, har Fremskridtspartiet valgt at formulere på et rent juridisk grundlag. Vi lægger ikke politiske vurderinger i beslutningsforslagets tekst eller i beslutningsforslagets motivering.

Den politiske vurdering forventer vi vil komme, når beslutningsforslaget kommer til første behandling her i salen, og vi overgiver

derfor forslaget til Folketingets velvillige behandling.

Meddelelser fra formanden:

Formanden:

Der er ikke mere at foretage i dette møde.

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

Udvalget for forretningsordenen (9/4 92):

Udtræder: Ole Espersen (S)

Nyt medl.: Arne Jensen (S)

Skatteudvalget (9/4 92):

Udtræder: Gade (SF)

Nyt medl.: Jens Thoft (SF)

Udenrigsudvalget (9/4 92):

Udtræder: Henning Gjellerod (S)

Ny stedf.: Ole Espersen (S)

Udenrigsudvalget (10/4 92):

Udtræder: Ole Espersen (S)

Ny stedf.: Henning Gjellerod (S)

Udvalget for Forretningsordenen (10/4 92):

Udtræder: Grethe Fenger Møller (KF)

Nyt medl.: Gammelgaard (KF)

Folketingets næste møde afholdes i morgen, onsdag den 22. april 1992, kl. 13.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den dagsorden, der er opslået i salen.

Mødet hævet kl. 16.14